

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

Телеф. Редакції 22-41.
Друкарні 29-26.
В СПРАВІ ОГЛОШЕНЬ
ЗВЕРНІТЬСЯ ДО АДМІНІ-
СТРАЦІ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА
20 коп.

Львів, 29. січня 1929.

Вийшли вони з рівноваги і в даному випадку. І вийшли дуже сильно, бо ж за само серце мусіли їх зачіпати аргументи троцькістів проти них у момент, коли повним ходом йшла боротьба саме з правими ухильниками в партії. Колиж додамо до того, що оживлену активність троцькістів відкинуто ще й до того в момент, коли

Московський кореспондент „Іманіте“ передає телеграфічно статтю московської „Правди“ про троцькістів, в якій подано такий мотив репресій: „В краю пролетарської диктатури не може існувати нелегальна протирадянська організація, що розпоряджає власними друкарнями і комітетами, та яка підготовляє громадянську війну. В листі з 28. жовтня 1928 р. Троцький поручав своїм сторонникам улаштовувати кампанію в користь відновлення колективних договорів та готуватись до громадянської війни“. Поминаючи таку вимову аргументацію „Правди“ слід ствердити, що троцькісти мусіли бути дуже сильні, коли зважились готувати громадян-

У впливовій західно-європейській пресі
появилися голоси, що теперішні гострі репресії
проти троцькістів є першим кроком по шляху,
що веде радянську внутрішню політику на право,
бо тільки такий її зворот може давати бодий
надію на вихід з теперішньої економічної скрути.
Таким чином ударна кампанія проти правих
ухилив у партії, перед арештуванням троцькіс-
тів, малаб бути тільки маневром для замаску-
вання перед комуністичними масами правдивих
намірів теперішніх керівників радянської полі-
тики в СРСР. — Можливо!

Берлін, 24. січня 1929.

І. Спокій в Європі!

В тія точці концентрується нині уся зовнішньо-політична проблематика Європи. Рішення тієї конференції матимуть основне, навіть радикальне значіння для майбутнього розвитку Європи особливо в перспективах розподілу її політичних сил. Звітлія зрозуміле, що європейська зовнішньо-політична думка тримається цими днями у резерві. Буде це мабуть так довго тривати, доки репараційна конференція не створить нових фактів, щого близьку сил, з яким прийдеться в майбутньому числитись. Таким чином нинішній європейський зовнішньо-політичний оюокія — це ніщо інше, як ота тишина, що налягала ланчально на всякий краєвид — перед хуртовиною. Розуміється, європ. політичні події в дійсности не припинились. Вони зішшли глибоко в підземелля; але підготовочка кампанія у всіх репараційних таборах. Тіхі наради і конференції. В руках збираються козирі і засоби — усе аж до хвилини зібрання конференції. З її отворенням постане рівночасно новий відтннок в історії повсюдного зовнішньо-політичного оформлювання Європи.

II. Афганістанська фільма.

гайської революційної філми. До II міста ще дуже далеко. Ми бачили досі кілька II актів. В 1920 р. помер в дуже підозрілий спосіб палуючий падишах Афганістану. • Наслідником повинен був бути його найстарший син Інаутула. В дійсності на престол вступив молодший син Аманула. Потім прийшла подорож Аманули по Європі і викликані нею афганські реформи. Потім з тих реформ виросла революція. Потім Аманула зрісся престолом в користь свого брата Інаутула. А далі Інаутулу скинув з престолу „свій волоцюга“ Бача Саадо. Нарешті Аманула відкликав свою адикацію. Але II не відкликав Інаутула ані самозванця Бача Саада. Хтож пакує? Нам це ~~важливо~~ важно. Важний для нас афганський революційний процес сам по собі, бо та революція позначає собою значно ширший розвиток, який охоплює щораз сильніше цілу передню Азію. Афганська революція є тільки локальним виразом саме цього ширшого процесу, що ми його називаємо — політично-національною еманципацією західної і середньої Азії.

III. Народя Сходу і їх національно-визвольні рухи.

Від часу, коли у світовій війні подія почала щораз виразніше схиливатись на бік альянтів, британські імперіялісти почали інтензивно мріяти про створення Middle East Empire — одного великакаського континентального блоку, азового з Туреччини, Єгипту, Арабії, Персії, Закавказзя і Афганістану. Це були мрії. В реальній дійсності ідея тієї імперії розбилася на полях Анатолії, коли Кемаль Паша аломив в 1922 р. армію грецьких наїзників, підсилюваних Львовим. Туреччина визволилася цілком і ми знаємо у як дуже безпосереднім знаку з подобою і еманіпанацією Туреччини виростали афганські реформи Аманулли та спричинилена ними революція. Пять людей виростало на тих азійських просторах, пять вожнів, що символізують собою одну ідею: прамування до національних суверенних державностей. Те, що досягнув Кемаль в Туреччині і намагався досягнути в Афганістані Аманулла, це робив у себе теж *Заглул Баши*, національний провідник єгиптян. Він пів визвольний державницький націоналізм Єгипту, т. зв. *вафдизм* від подоби до подоби. Ту саму роботу робив і робить послідовно далі в Арабії вождь тамонних націоналістів — *вагабіт*, король Геліасу *Ібн Сауд*. І коли єгипетський вафдизм і арабський вагабізм ще боринаються за спос державне визволення, то його досягнув в інакшій але теж еманіпанаційній формі, вождь персів *Різа Хан*.

IV. Національні рухи Близького Сходу і ми.

Державно-византинізм і тенденції в тих просторах ідеологічно виросли з національного пробудження і тому вони для нас істотно близькі та симпатичні. Тамошні люди і репродуковані ними рух виросли з двох причинових комплексів. З одного боку з елементів протесту проти імперіалізму європ. Заходу. Цей імперіалізм найшов до нас своє найповніше оформлення в системі відноку-

вання Європи при засобах франко-брит. антанті. Але та система означає для тих народів ту саму смертельну загрозу що і для нас. Шкозо нас, то ми знаємо, як виглядало наша справа при побілі франко-брит. концепції з її політичним бльоком у Польщі, Румунії і Малою Антантою. Це в концепція України без Криму і Бессарабії, отже без можливості забезпечення Чорного Моря і проливів за допомогою лашої союзницької балканської політики. А без Чорного Моря і проливів ми державно жити не зможемо. Далі ця концепція означає втрату всіх західно-українських земель і через те втрату політичного контакту з Візурою і з нею в Балтиком. Нарешті через осадження британців у передніазійському просторі, та концепція означає втрату можливостей нашої капітально-каваліської економічної, передовсім нафтової і сировинної політики. Це все разом в політичній смерті, не тільки нам, але і їм! Це з одного боку.

З другого боку передніазійський еманіпаційний рух виріс з елементів спротиву, спрямованого не тільки проти британського, але також проти російського імперіалізму, все одно до якої міри червоною плахтою він не прикривався. Тут відкривається друга площина нашого заінтересування ними. Афганська революція означає теж до певної міри конфлікт ідеї релігійності і національності, отже магоматанізму проти більшовицької соціалістичної розкладу в туркестанських просторах. Коли тут цей спротив виявляється перш за все як релігійний реєсентимент, то в Персії, Туреччині і передовсім на Закавказзі він оформився теж політично. Передня Азія є нашим потенційним природним союзником і то в політичній розумінні — протиросійським і противероєвським, т. зв. оскільки та Європа концентрується у франко-брит. бльоку. З той ситуації виростають різномірні можливості підготування зовнішньополітичної системи, ідеологічно підбурованої на елементах сильної держави і національної незалежності ідеї.

Наше кінцеве заінтересування тими просторами і їх політичною проблематикою носить випадковий характер. Заговорили про все те на заході, заціпили ту справу і ми. Але підхід до справи національних рухів у середній Азії повинен (як бути в нас децю інший, чим на Заході. І передовсім ставити. Коли завтра Європа заглибляється в свою репарційну лабораторію, то Афганістан і Амазунда зникне зі сторінь її преси. Не повинно бути цього у нас. Бож в перспективі будуччини ми з тими просторами зв'язані може ще більше, ніж навіть зі — Заходом.

Зенов Пелеский.

Вся ноляда для „Рідної Школи“!

Всі Нружени „Рідної Школи“, Читальні, Луго, Соколи, Неспортивні, Церковні Брацтва, співацькі, музичні й аматорські гурти, українські громадяни, громадянки, мелоди і дітвора — кождуть і щедрують на „Рідну Школу“!

Д-Р МИКОЛА ЗАЛІЗНЯК.

3 великої доби.

Українська Центральна Рада і справа миру.

(Продовження)

Микола Шраг, член УСРР, відповідаючи Шацові, сказав, що Центральна Рада досі не думає закінчити мир для України хоптом Росії, але зайти до мирових переговорів вона примушена ставити на фронті та тим, що центрального правління в Росії нема. — «є тільки краєві правління Дюжини, України, Кубані та інші. Коли пустити тепер справу миру на приватизацію, то це загрожуватиме загальною не тільки України, але також усієї Росії. Щоби краще заглянути українців, що Центральна Рада досі не вийшла зі шляху федералізму. М. Шраг прочитав свідоцтво революції французької УСРР:

„Не визнаючи влади Народних Комісарів взаємодіючої і не виходячи в одніку того, чи ця влада відповідала волі всієї великоруської демократії, Центральна Рада члється в Раду Народних Комісарів, як з фактичною владою великоруського центру“.

„З огляду на те, що сучасний момент вимагає негайного перемир'я і ведення переговорів про мир у загальному російському масштабі, і вважаючи, що в цій справі сепаратні виступи загрожують негасяйське переведення миру в можливість порозуміння зі союзниками, Центральна Рада вважає потрібним скласти для ведення мирових переговорів в російському односторонньому соціалістичну федеральну раду міністрів“.

„Однак вважаючи на такий момент, на розв'яз фронтів та на рідну Україну, а також задовольняючи домагання всієї української демократії,

Українська преса в 1928 р.

100 українських часописів у Польщі. — Під тисненням війни і війни світі.

Директор Бібліотеки Наук. Т-ва ім. Шевченка у Львові Іван Кревецький публікує в „Новій Зорі“ бібліографічний огляд української преси за 1928-ий рік. З того огляду довідуємося, що в Польщі виходило в 1928 р. кругом 100 українських часописів. З того: 85 у Галичині, 4 на Волині, 2 на Холмщині (разом на українських землях 91) і 9 в етнографічній Польщі. Крім того виходили ще 4 часописи „духотракістичні“: 1 польсько-український на Волині, 1 польсько-українсько-російський у Варшаві і 2 російсько-українські у Львові. Вкінці у Львові виходив ще 1 чисто російський часопис, видаваний для галицьких українців.

Українська преса зосереджується головним чином в Галичині, де в м. р. виходило 85 українських часописів, або 85 відс. всієї української преси під Польщею. З того у Львові появлялося 67 українських прес. органів, або 79 відс. всієї української преси Галичини і 67 відс. всієї української преси під Польщею. В інших галицьких містах виходило в м. р. 18 українських часописів, а саме: в Коломиї 6, в Станіславові 4, в Тернополі 3, в Перемишлі 2, в Жовкві 2, в Рогатині 1.

З 9 українських часописів, що появлялися в етнографічній Польщі, виходило 6 у Варшаві, 2 у Кракові й 1 у Каліші.

Що торкається періодичності, то українська преса в Польщі в 1928 р. представлялася так: щоденників 1, тричі в тиждні 2, двічі в тиждні 1, тижняків 26, двотижневиків 14, місячників 33, тримісячників 7, решта 16 — неправильні. Крім того слід зазначити окремо неперіодичні видання (головно праці Наук. Т-ва ім. Шевченка і Богословського Наук. Т-ва).

Під оглядом змісту було часописів: політичних 30, станових 15, для народу 15, наукових і фахових 14, для молоді і дітей 8, загальноосвітніх 6, літературних 5, господарських 4, жіночих 2. Більшість української преси в Польщі належить до національного табору (34 всієї преси); з того українська католицька преса заступлена 15 органами. Ліви (радикали, соціалісти, селяроби, комуністи і радніофіли) мали 26 часописів. Галицькі москвофіли мали в м. р. 7 часописів, з того 2 в українській мові і фонетично, 2 в українській макаронічній мові й етимологічно, 2 в російсько-українській мові й і в російській мові (журнальчик „На рубежі“).

Таким чином і український часопис видає у нас на яких 70.000 душ.

По статистиці Української Книжкової Палати виходило в м. р. на Радийській Україні 278 українських органів, а того: 95 газет і 183 журналі. Крім того було там 82 наукових українських видань, що появляються неперіодично і не мають самостійної передплати. (Російських газет було 69, журналів 67, непер. наук. видань 31. Позатим було ще в УСРР 27 газет і журналів

Центральна Рада вважає кінце потрібним заключити перемир'я на ромовському та південно-західному фронтах і через те постановляє вислати своїх представників для ведення переговорів у справі перемир'я“.

Представник російських соціалістів-революціонерів Сидоровський казав так: Коли Центральна Рада відмовляється від угоди про мир, то вона чим приєднується до той справи, яку обманом розпочали більшовики. Нерошучий казав, що союзники авернували до України з запрошенням погодитися з нею. Чому ж нам про це нічого не каже Генеральний Секретаріат? Можливо і ми згодилися на ці переговори, колиб Генеральний Секретаріат дозволяв розповісти нам, до чого запрошують Україну союзники. Ми не знаємо, чого союзники хотять. Може в вони хотять нас обдурити? А як не обдурять, то через що? Коли ми всі кажемо: геть з таємною дипломатією, — то не треба і чим разом ховатися з тим, що кажуть українцям союзники.

Представник жидівської партії Поалей-Ціон, Соломон Гольдсман від імені своєї фракції висловлює думку, що Центральна Рада слід узяти у свої руки справу миру, бо це організує ті часткові перемир'я, які робляться на фронті, але Центральна Рада повинна заключити мир тільки з порозуміння зі союзниками. Крім того негайно після скликання Установчих Зборів треба поставити справу утворення центрального правління Росії, яке одно матиме повне право заключити мир від імені всіх народів держави.

Балабанов від імені російських соціал-демократів та Бунду закликає, що Німеччина, ведучи переговори про мир, разом з тим ніби то забирається наступити на Україну коло Ковеля. На думку Балабанова, союзники, вхопивши в якісь відносини з Україною, напевно хотять у згоді з лав об'єкти Росії, а може навіть потім піз

у мовах інших нац. меншостей). Скільки українських прес. органів появлялося на території Російської С. Ф. С. Р., не знаємо.

По нашим інформаціям виходить іще ок. 20 українських прес. органів на Закарпатті, кілька в Румунії, 1 в Югославії, а далі ще кільканацять часописів в українській мові по різних державах Європи (Чехословаччина, Німеччина, Австрія, Франція). За океаном появляється теж кількадесят українських часописів (у Злучених Державах понад 30, у Канаді ок. 30, в Бразилії й Аргентині кілька). Позатим виходить децю й на Далекому Сході (Зелений Клині).

Взивши все те під увагу, можна з цілою певністю прийняти, що в 1928 виходило на українських землях і поза ними щонайменше під тисненням періодичних часописів в українській мові. Було дуже цікаво прослідити, який наслідок мають українські періодики взагалі, а зокрема на Рад. Україні і поза нею.

За океаном.

Дітройті — на „Рідну Школу“.

Дітройтський українці зложили на старокраву „Рідну Школу“ гарний різдвяний дар: суму 2.763.18 доларів. Це дар несподіваний. Серед загального розбиття і розеднання по всяких „церковно-народних“ борах прийшло до застою і зневіри серед українського громадянства як у Злучених Державах, так і в Канаді. Декуди ніхто не приїде ані на віче ані на збори. Велика українська громада в Нью Йорку, яка тому 8 літ уладила демонстрацію в силі 6.000 душ, тепер по відомих подіях у Львові дала на демонстрацію проти тих подій несповна 100 осіб. Українське віче у Вінніпегу, Ман., на якому було 1.200 осіб, складає 7 доларів жертв! Інші протести майже незаметні. Окинувши „Просвіту“ прохадить начебто цілком чужа нам справа. Аж серед того застою і зневіри приходить вістка з Дітройта, що там українські громадяни зложили не 7 доларів на вічу, а 2.763.18 доларів. Стільки зложили на двох вічах одного дня. Це знає, що є ще українські громади в Америці, яких борні не знищили і не довели до зневіри. Знає, що там не загас патріотизм серед загальної неохоти. Що там ще горить старе українське завзяття і надія й певність на побіду великої української справи. Лийш у таких громадах і в таких громадянах та громадянках надія нації. Дітройті дали приклад іншим громадам. Дали їм лекцію патріотизму. Нумож тепер наслідувати добре діло, добре зачаті! („Америка“.)

Мирислав Січинський верну до Америки.

Мирислав Січинський, відвідавши Радянську Україну, переїхав на схід через Сибір на Зелений Клині, а відтам до Китаю. З Китаю вернувся кораблем до Каліфорнії, а відтам домія до Рачестера, Н. Й. М. Січинський виголосить низку лекцій про свої помічання на Радийській Україні по всіх американських містах, де є українські колонії. Перша його лекція буде небаром у Нью Йорку.

свою кормигу і Росію і Україну. Може союзники тепер увилили в сепаратні аносини не тільки з Україною, але також з Доном, і може тепер отама Каледін веде з ними переговори про мир хочто не тільки Росії, але також Україні. Центральна Рада, — сказав на останку Балабанов, — повинна проти влади „Раді Народних Комісарів“ подбати про утворення другої авторитетної державної влади, яка мала би право заключити мир.

На цьому в 5-лі години вечера оголошено перерву до пів до 8-лі години вечера. Однак після перерви засідання розпочалося тільки в годині пів до 10-лі. Членив Малої Ради на цьому вечірньому засіданні було вже більше, ніж на ранішньому.

Першим виступив з відповіддю на запитання меншостей голова Генерального Секретаріату В. Виниченко.

Думка впливових фракцій Малої Ради, — казав він, — про мир та перемир'я ані трохи не розходиться з думкою Генерального Секретаріату, який думає, що треба негайно почати мирові переговори. Про такий свій погляд Генеральний Секретаріат повідомив уже послам союзних держав. Англіяці і французи прислали візи до нас своїх послів. Генеральний Секретаріат також уважав потрібним в тім чи іншій формі порозумітися з тими організаціями, а тою силою, яка зайняла певну позицію у справі перемир'я на наших фронтах. Генеральний Секретаріат також не може поминути того, що правління Народних Комісарів має певне значіння серед широких мас, але він не вважає його правлінням цілої Росії і через те думає, що справу миру повинно вести те правління, яке буде спиратися на широкі кола російської революційної демократії та організацій краєвої ресудування.

Таку-то чергову заповідь Генерального Секретаріату в історичній центральній думово-

Посмертна записка.

В Джерзі Ситі, Н. Дж., помер на парализації заступник президента У. Н. Союзу, Михайло Угоряк, родом з Тисмениці, повіт Товчач, у Галичині. Покійний був давніше довгі роки секретарем У. Н. Союзу і багато трудився для цієї організації. Відтак, покинувши студії фламандистики, став антикарем і від своєю власну антику в Джерзі Ситі. Покинув удову і малолітні сироти.

Любимці.

Нова розвязка справи „Народнього Дому“.

„Старорусини“, віддавшись під протекторат „малопольського“ чи червоного регіоналізму (пос. Стронського), стали любимцями влади імущих. Залишаючись до всецільної сапаті, вони — через формальний поділ на руських уніфікаційників і своєрідних „сепаратистів“ червонорусів — постановили і чесність зберігти і капітал здобути. І єдиноспівдільні (в даних умовах: національно-культурні) зберігають чесність, а „сепаратистичні“ червоноруси добувають капітал. В тих змаганнях і балансуванні між поділом ролі „руського“ табору найкраще виходять ті, що одною ногою стерчать в русько-уніфікаційному крилі, будучи лояльними до єдності трьох „руських племен“, а другою спираються на державно-польський лояльності „сепаратистичних“ червонорусів.

Цєю тактикою і грою „старорусини“ одержали в дарунку Ставропігію, а тепер на черзі є „Народ. Дім“.

Шеф „ідеолог“ малоруських червонорусів д-р О. Лисак у своїй розмові з представником „Варш. Інформації Прасової“ запропонував таку розвязку загально-національної справи „Народ. Дому“: З огляду на те, що з 303 передвоєнних членів „общества“ „Нар. Дім“ при житті осталося лише біля 100, а й ті є вже віковими старцями, то воевідство повинно розвязати ту справу шляхом поширення по своїй влодобі до теперішньої прибічної ради. Після того та іменована воевідством рада скличе загальні збори „меломанів“ і апоміж них вибере нову „статуту“ управу „Нар. Дому“.

Видно, що цей проект шефа „руської аграрної партії“ найшов вдячний відгук серед польських компетентних чинників. Як нас інформують з достовірних джерел, львівський воевода запросив на дні теперішнього сеніора Ставропігії М. Третяка і пропонував йому виделегування Ставропігією 15-ти членів до нової прибічної ради „Народнього Дому“.

Сеніор згодився на пропозицію воеводи під умовою, що уступить правит. комісар М. Бачинський та члени прибічної ради Липецький й Лисак. Воевода мав прийняти цю умову, після чого п. Третяк мав пропонувати в городському старостві список вимаганих 15-ти членів. Нова управа „Нар. Дому“ мала бути зложена в той спосіб, що сеніор Ставропігії мав би бути одночасно правит. комісарем „Нар. Дому“ і головою прибічної ради.

но соціалістичного уряду, складеного на основі федералізму. Незайно по ухваленні Малою Радою постанови про мир Генеральний Секретаріат думає розпочати переговори з союзниками по радіо-телеграфу. Щодо того, чи робили союзники ніяк не бачили Генеральному Секретаріатові, то можна сказати, що ніяких обцянок, про які тут сьогодні говорено, союзники нам не давали.

З приводу поясень В. Винниченка ніхто не забрав слова. Після досить довгої промови Е. Нероновича, який зазначив, що неукраїнські фракції Центральної Ради заважали гальмували її роботу і атожуються з чимсь завісили тільки тоді, коли їх ставлять перед фактом, та полемічної відповіді на цю промову представника російських соціалістів-революційників Окловського, фракції українських соціал-демократів та українських соціалістів-революційників внесли прийняту ними на фракційних нарадах спільну резолюцію з приводу мира.

Перед самим голосуванням цієї резолюції виступив з довгою промовою Тьомкін, який вніс такий проект резолюції від неукраїнських фракцій, крім польської партії соціалістичної.

В цій резолюції стверджувалося необхідність вислати представників на румунський та підкарпатський фронт для закінчення перемир'я з порозумінням зі союзниками, негайно приступити до утворення Центральної влади, однією з правотворчих для перетворення в справу мира і приступити до тимчасового вироблення умов демократичного мира, щоб пропонувати їх на розгляд Центральної Ради та союзників.

Спільна резолюція українських соціал-демократів та соціалістів-революційників була така: (Докладніше буде.)

Як бачимо, „розвязка“ справи „Нар. Дому“ в загальному йде по лінії шефа „руської аграрної партії“, але в подробицях відрізняється від неї. Поширена прибічна рада має бути вибрана не з членів „руської аграрної партії“ з метою виникнути заклад партійництва, але з членів „руських“ неспівдільних установ. Та щодо особового складу, то це будуть одні і ті самі люди з додатком „руських“ інших відмін.

Ось так розвязують у нас далекогосягду справу загально-національної установи, фондів всього українського народу Галичини.

Вже не раз наше громадянство підносило свій голос в обороні народнього майна. Не слід нам і тепер збувати мовчанкою цієї нової трансакції.

Українська капеля і фільма.

(Від нашого кореспондента.)

Париж, 19. січня 1929.

I.

Простуда, яку захопив раптом кореспондент, ждучи автобуса в холодну й вохку ніч, після українського концерту тому кілька днів, була причиною, чому допис про два тутешні виступи хору „Думки“ насипав до вас з опізненням.

Ждали тутешні земляки приїзду цього хору вже довго, чи не пів року. Не так то вже легко добитися сюди, до Франції, громаді 62 людей, коли громада ця походить не тільки з Радянського Союзу, а то ще й України Радянської. Труднощі з одержанням візи до Франції мешканцям Радянського Союзу величезні, а митарства предлогів — з охоронно-політичних причин, легко зрозумілих. Але дістати дозвіл від українців радянському, будь він і не комуніст і не пропагандист, ще вдесятеро важче ніж одержати французьку візу навіть відомим радянським діячам, якщо вони російські, калмуки чи „партійці“ якоїсь іншої народності, коби тільки не української. Вас це дивує? А проте воно правда. Відомі діячі, письменники, артисти з Радянської Росії подаються сюди розмірно легко, але громадянам Радянської України дістати візд до цієї країни або взагалі неможливо, або безмірно важко. Радянська Україна — десятки й сотки прикладів це свідчать — користуються тут безперечним привілеєм — негативним. А коли поспитаєтеся за причиною, то швидко дізнаєтеся: деки, навіть т. зв. мірошлаті тутешні кола прийшли до переконання, що Радянська „Москва“ чи Росія, тобто весь Радянський Союз, радо, швидко й тривко пішла би на стабілізаційну угоду зі східною союзницею Францією і оскільки закріпила б існуючий стан кордонів, якби не Харків, в якому — все таки — болячий час від часу — підносяться протилежні хотіння чи забаганки. Якби вони рідкі, скромні й неспівдільні — знаємо самі. Однак і їх доволі, щоб настроїти деякі тутешні кола особливо „уважливих“ до всього, що пахне Радянською Україною, підорвалою — справедливо, чи несправедливо, — це інше питання — в намірах неприхильних „Східному Львогарнові“. Так напр. відмовлено візду українським радянським письменникам — та ще й відомим франкофілам! А „Думка“ одержала дозвіл приїзду після безконечних проволоч, саідств, то-що.

Ну, нарешті вона таки приїхала і дала тут два концерти. Концерти цих тутешня наша земляцька братія вижидала нетерпляче. А надії на тріумфальні успіхи були в нас безконечні.

II.

Скажімо зразу таки: надії ці не виправдалися, а успіх у французькій публиці й пресі, коли він безперечно і був, то далеко не був такий блискучий, як успіх хору Кошиця зперед 10 років. Причини? Дехто думає, що газети одержали „листок“ мовчати або хвалити тільки помірковано. Може і є щось у цьому. Однак і без цього можна знайти й деякі інші причини мірного результату. Перша: мало дбайлива й мало зручна підготовка — організацію концертів віддано чомусь якраз тому бюрові, яке до цього не підходило — російському концертному бюрові. Далі: відсутність моменту несподіванки, який так удачно прислунився був тріумфові Кошиця тому 10 років; тутешня критика і публіка „розвезена“: показують же їм все, що найкраще в цілому світі і осяяти її дуже важко. А третє: вибір співаних „кусників“.

Щодо останнього, то не вагаючись висловити кілька угод певного й абсолютного профана, які може будуть видаватися еретичним керманцям „Думки“ та й нашим львівським, київським чи харківським меломанам. І так передовсім зовсім непотрібно силкувався український хор учини французів співати французьких пісень, французьких композиторів. Вже сповогасна Кошицева „Маршлеса“ немало чудувала французьке вухо; теперішній Городовенків Дебюссі і Равель викли-

кував у публиці відразу нетерпимості. Та саме торляється обаналізованих тут від десятиків літ — російських композиторів: чував-яко їх можливі французькі рації від усіх російських хорів і не задля них він вибрався на дорогий концерт „Думки“. Цікавити тутешню музичну публицю й критику могло однією тільки щось особливо українське, специфічне тільки українській пісні, щось оригінальне, питоме, одинокі і — могутнє. А цього „Думка“ дала дуже мало, або болячий розмірно мало.

Чисте непорозуміння — цей добір українських пісень для чужинців!

Подумайте собі, що напр. явився французький хор Іде до Львова чи Києва. Чого від нього хотіли українська публіка? Трагедії українських мелодій французьким горлом і слухом? Ні трішки! Продукції якихось особливо важких французьких композиторів? Певне, але тільки трішки. Натомість цікаво було б наші публиці почути найбільш характеристичних французьких пісень і мелодій — нехай би вони собі і були банальні для французів. А навіть — якраз тому, що вони банальні, розпокоєні, старі для французів — вони цікаві чужинцям. Значить, треба би для Львова чи Харкова співати зразки популярних мелодій „Au clair de la lune“, „Malberough s'en va t-en guerre“, „La bas, dominant la prairie“, то-що. Тут — ніякий французький хор таких банальних продукцій не дає, вони тут заплі. Але у Києві або Харкові вони були б цікаві, може навіть головні й виключно цікаві, наче запах французьких пісень і лісів.

Так і наш хор повинен би для чужинців „звизитися“ (?) до наших „Ой, айвашино всі бурлаки“, до „Зеленої Руті“, і цим подібних пісень, до банальних у нас та нових і прецінавих чужинським слухачам.

Однак — говоріть такі ереси нашим директорам, які горлять такими програмами, а хотять імпонувати Паризеві мелодіями маловідомими та за те повинні труднощі і музичних штукаторів...

III.

Як бачите, цей допис не має нічого спільного з музичною критикою виступів „Думки“; на таку фатову критику нема у вашого кореспондента найменшого саиду компетенції. Це такі собі уваги найостаннішого з профанів. На жаль, саме з таких профанів складається величезна більшість концертних слухачів — своїх і чужих. І цей факт пояснює багато в того соромливо слабого успіху продукції „Думки“, які — ми певні в цьому — були першорядної вартості зі строго фатового становища.

Коли мова про продукції українського хору в Парижі, то слід при нагоді спомнути добрим словом і продукцію фільма в Парижі. Коли кажемо „українська фільма“, то надухиваємо цієї назви, тільки тому, що автор фільма — наш земляк. З українськими темами фільма ця нічого спільного не має.

Тому кілька тижнів ми мали приємність бачити в одному з найінтелігентніших тутешніх кінописців підприємство висвітлення фільма „Електрична Ніч“. П творець — стипендіст ВУФКУ, п. Деслава, мав тут надзвичайний, просто чудесний успіх у цілої фільмової критики. Вже перша його фільма „Похід машин“ викликала цілий хор призначень і похвал у фатових критиків. „Електрична ніч“ — тесаме. Конкуренція тут — ладно. А критика тутешня — часто не зовсім то нечутлива на грошово-рекламний „аргумент“, „Аргумент“ таких нашому молодому (мінохолом додати: симпатичному й замітно інтелігентному) фільмовому композиторові — хибув, на жаль, зовсім. Коли його хвалять — його, чужинця і незваного до з ніяким мільйонним підприємством! — то це однією тільки задля справжньої вартості його твору, який нахвилюється оригінальністю концентрі всім знавцям.

Так і краще! Деслава молодий і будучина перед ним. Коли своїми дрібними матеріальними засобами він створив зразки фільм, які викликають захоплення фахівців, то можна ждати, що серед тільки сприятливих обставин він вибється на одного з чільних діячів і творців на полі фільма української і міжнародної.

В. Панейко.

Дивогляди.

Самозванець на Україні.

Рижський кореспондент „Моринг Пост-у“ повідомляє:

На Україні появилася самозванець, що представляє себе за царя Миколу II. Селяни скривають місце його перебування перед органами влади. Він постійно переїздить з одного села в друге і радянські влади не можуть його найти. В деяких околицях України ведеться монар-

христична пропаганда за радянською монархією під гаслом: „Цар і радя“.

Скільки то було вже досі тих самозванців на Україні, а скільки їх ще буде?!

„Давін Свободи“ шез Із Ужгороду

Читаємо в однім ужгородським тижневику: Давін, що його привіз Жаткович з Америки до Ужгороду дня 2. грудня 1920 року, на знак вірної автономії Підкарпатської Русі стояв німо на подвір'ю жупанату. Стояв опущений, тільки куря сиділи на нім. Прохотні українці („русичи“) не могли адержати своєї усмішки. В осени 1928 р. прийшли невідомі люди і забрали Давін кінито до Польщі. „Давін Свободи“ сповнив свою повинність на Закарпатті: раз дзвонили ним 2. грудня 1920 р., а потім завовав, щоб своєю мовчанкою пояснювати положення країни. Вісім літ минуло. Філадельфія, Скрейтон, Паризь, 8. травня в Ужгороді, мировий договір... Давін, знак свободи карпатського народу. Бо тепер уже і дзвона нема, тільки стійліч і перо, як свідки підписання „середньо-європейської унії тноблених народів“. Але нічого: ще ми будемо дзвонити своїми дзвонами по всіх церквах наших...

„Русский карнавал“.

З „Русского Голосу“ довідуємося, що наші „русски“ гуляють цього року — „во асю“. По великих „танцювальних“ вечірниках на Малайку, влаштованих „Обществом Русских Дам“ в салі Надомного Дому, заповіджений отсе „большой вечер с танцами“ на 1. лютого ц. р., що його аранжує „общество русских студентов Друг“.

Видно, що москвофіли не мають причини сумувати...

В безконечній черзі...

Нова розправа проти Василя Атаманчука й Івана Вербицького.

В понеділок 28. січня ц. р. в 9. год. рано почалася нова розправа проти обв. Василя Атаманчука й Івана Вербицького під замітом убивства кур. Собіньського. Розправи проводить надр. Маєр, як вотагити засідають ради. Згурський і Ласковський та їх заступник суддя Михалевич. Обвинувачує прок. Лажевський й. Боронить обв. Атаманчука адв. д-р Шухевич, обв. Вербицького — адв. д-р В. Старосольський.

По одягодинній нараді вильосовано присяглих суддів у такому складі: 1) Помяновський З., віцепрефектор З. Б. Кр., 2) Гловацький Теодор, емер. полковник, 3) Ганшинєв Рішард, проф. унів., 4) Баховський Станіслав, 5) Говячинський Антін, власник каменниці, 6) Новаковський Станіслав, інженір, 7) Польончик Ян, ем. управитель салі, 8) Розумівський Маріян, купець, 9) Ромек Богослав, присяглий мірничий, 10) Рудницький Мечислав, агроном, 11) Ростанський Вілгелм, ком. магістрату, 12) Шавінський Роман, магістер фармації. Їх заступники: 2) Барон Альфонс, ем. почт. урядовець, 2) Вагура Казимир, ем. майор.

Предсідник Маєр пояснює присяглим суддям, що Найвищий Суд у Варшаві зніс при суду смерті на обох обвинувачених в убивстві кур. Собіньського, а затвердив присуд за злочин державної вриди і шпигунство. Тому нині стамули обв. Василя Атаманчука та Івана Вербицького ще раз перед судом присяглих. Описав сам предс. Маєр відчитує акт обвинувачення, щоб познайомити присяглих суддів з підкладом убивства кур. Собіньського.

На салі лише дехто з рідні обвинуваченого Ів. Вербицького та ще кілька осіб. Оба обвинувачені сидять в асисті двох поліцаїв зі штиками, які що-години змінюються. На коригарі та перед судом багато конфідентів і поліцаїв.

По відчитанню акту обвинувачення в польській мові відчитує протоколіст цей самий акт де в українській мові. Судді присягли противляться відчитуванню що раз того акту по українській, тому, що вони моваля, не розуміють української мови. Але на дочагання обв. Ів. Вербицького протоколіст таки відчитує акт зі страшними дикими наголосами.

Після того предс. Маєр відчитує присяглим суддям шлу нинку читани, які поставлено присягани суддям на першій розправі (13. III. 1928) та відповиді їх на поставлені питання. Потім відчитує закладення неважності, яке внесли оборонці до Найвищого Суду у Варшаві та становиде Н. Суку в тіх справі в 20. X. 1928.

На тіх перервано розправу до другого дня. Початок її в год. 9.15 рано.

Внесення на висловлення недовіра мін. Цареві впало.

Коли маршалок сойму отворив засідання сойму 28. січня, місця на уридових лавках зайняли всі міністри, за винятком мін. військових справ. Пласудського, якого заступив віцеміністр ген. Конажевський та хорого мін. закордонних справ, якого заступав вісємін. Висоцький. Першою точкою денного порядку було читання проекту закону про ратифікацію Кельогового пакту. В тій справі промовляв пос. Бігнер (ком.). Його промову заглушив великий галас. Поак. Славек якимсь окомом перешкодив бесідникові. На це відповів пос. Бігнер, що генерали не мають нічого до говорення, бо пруть до війни. За це одиначі перешкаждали Бігнерові у виголошуванні промови. Пос. Олюбінський (ББ) намагався стягнути пос. Бігнера з трибуни, але до того не допустила інтервенція маршака та його секретаря. Проект про ратифікацію відіслали до комісії закорд. справ.

Потім приступили до внесення Клобу Народового в справі висловлення заяви недовіри міністрові справедливости Цареві. Мотивував внесення пос. Пачковський, кажучи, що § 58-ий конституції дає право соймові потягати міністрів до відповідальности. Внескоданні закладають мін. Цареві знасидавання конст. принципу про неусування суддів. Мін. Цар усунув першого президента Найвищого Суду і президентів апел. судів. Описав прем. Бартель у заяві ствердив, що уряд солідаризується з діяльністю мін. Царя. Уряд поступованням мін. Царя не порушив конституції. Становиде уряд є конституційно коректне та відповідє також умовинам лояльности. В дальшій дискусії складала заяви представників клоубів. Представник ППС пос. Недзядковський сказав, що твердження прем'єра, нібито ухвала сойму не була оконченим законом і тоді обовязком уряду було виконати декрет є справедливим під форм-правним, але не під фактичним оглядом. Право парламенту не є лише писане, але далеко більше обичаєве і тому ухвала сойму повинна бути для уряду вказівкою, з якою повинен рахуватися. Колиб внесення здохло більшість, вигаядало би, що голова гра відбувається між табором санації і нар. демократією, а поправді воюючими сторонами є санація і польська демократія. Тому ППС. здержується від голосування, але ним іще не усувається від поставлення цілої справи свого відношення до уряду за кілька днів на бюдж. комісії. Пос. Рут (Виза) заявив, що його клоуб здержується від голосування. Пос. Бляк (Укр. Клоуб) заповідє піддержання внесення Нар. Кн. з принципальних мотивів. Міністр справедливости і міністр внутр. справ причинюються до політичного снєту українців. Доказують це політ. процеси, доля ідейних вазнів, приноровлювання амнєстийного закону і т. д. Українці пам'ятають діяльність мін. Царя як ген. виборчого комісаря та пригадують сторонність властей у листопадових подіях у Львові та Батягичах. Українці будуть голосувати за внесенням. Пос. Домбський (Стр. Хл.) заявив, що його клоуб голосуватиме за внесенням, пос. Дембський (Паст) заповів, що його клоуб здержиться від голосування. Голосування відбулося поіменно. За внесенням голосувало 84, проти 96. Білих карток віддали 72. З того виходить, що ледви 60 відс. послів брало участь у голосуванні. До 84 голосів треба зарахувати: НД, ХД, НПР-Правниці, Стр. Хл., славянські меншости і рад. груп.

Наближче засідання сойму, на яким буде бюджетова дебата, відбудеться в середу.

Аманула знову при владі.

Афганський консулат у Бомбею повідомляє урядово, що Аманула на просьбу мешканців Кандагару і рідних племен згодився знову обійняти престіг і владу. З Москва повідомляють, що дні володіння Габібулла пораховані.

Біржа.

Гроші.

Американський долар 8 87 50—8 88 00, канадський долар 8 82 00—8 82 50, чеська крона 0 26 95—0 26 50, австрійський шілінг 1 25 00—1 25 00, румунська лєа 0 05 00—0 05 30, французький франк 0 34 50—0 34 80, швейцарський франк 1 21 30—1 21 30, фунт стерлінгів 43 30 00—43 50 00, радянський червонець 17 50—18 50, 3 золоті, 10 корон 36 50 00—36 60 00, 20 франків 57 75 00—34 40 00, 10 німецьких марок 41 70 00—42 00 00, 10 російських рублів 46 30 00—47 00 00.

Аргентина: Австрійська корона 0 64 00—0 69 00, 5 австрійських корон 3 50 00—3 60 00, австрійський шілінг 1 20 00—1 20 00, російський рубель 2 95 00—3 05 00, квінцік за рубель 1 48 00—1 52 00.

Збіжжя.

Пшениця дівська 46 25—47 25, пшениця севальська 43 00—44 00, жито галицьке 33 50—34 25, ячмінь галицький броварний 31 50—32 50, ячмінь на млинці 28 50—29 50, ячмінь північний 35 50—36 25, овес галицький 31 00—32 00, кукурудза бучачська 35 50—36 50, картопля примислова 4 75—5 00, фасоль біла 105 00—110 00, фасоль чорна 90 00—95 00, фасоль жовта 90 00—95 00.

**ЛІЧНИМ СЕРЕДИНКОМ
УСПРЯМЛЮЮЧИ БОЛІ**

від кількадесяти літ

ASPIRIN

я таблетках і як такий
порувають його лікарі
цілого світа. Правдиві
таблетки ASPIRIN про-
дається виключно в ори-
гінальній опакуванні

Doyle

по 6 або 20 штук.

(в чотирикутній
плоскій текстур-
ній коробці з чер-
веною опакою)

ASPIRIN

0.5

До набуття у всіх аптеках!

Організаційний рух.

Повітові зїзди Українсько о Національно-Демократичного Обєднання.

Львівщина.

Повітовий Народний Зїзд львівського повіту відбувся ще в грудні у Львові. На зїзді були делегати 87 громад повіту. Збори відкрив пос. І. Ліщинський. Проводили ними: пос. Кохан, Керного з Підберець і Гошовський зі Збоїск. Звіт з діяльности повітового комітету партії адавав пос. Ліщинський. Над рефератом відбулася дискусія. Пос. Рудницька говорила про організацію жіноцтва. По дискусії приступлено до виборів повітового народного комітету. Головою комітету вибрано знов посла І. Ліщинського. Зїзд ухвалив повне довіря Українській Парламентарній Репрезентації, зокрема послам Ліщинському і Коханові.

Брідщина.

В Бродях відбувся повітовий партійний зїзд теж ще в грудні. Взяло в ньому участь 190 делегатів з усіх сіл повіту. Проводили зїздом: С. Левницький і Ф. Хомин. Секретарював В. Чума. Обширний реферат про політичне положення українського народу і про парламентарну діяльність нашої репрезентації виголосяв пос. О. Висоцький. Він же аложив звіт і з діяльности повітового партійного управи за минулий рік. По дискусії над рефератом зїзд висловив повне довіря партійному проводі і Українській Парламентарній Репрезентації. Новий повітовий народний комітет зложено в той спосіб, що входить до нього по одному представникові з кожного села і 6 громадян з міста Бродів. Це так званий Ширший Повітовий Комітет. На його засіданні вибрано головою повітової партійної організації пос. Висоцького, його заступником С. Левницького (Бродів), секретарем І. Павалка (Бродів), а скарбником Р. Кочержука (Черниці). При повітовій партійній канцелярії рішенню ввєств відділ безплатної правної поради для населення.

Мостищина.

І в Мостисках відбувся повітовий партійний зїзд в другій половині грудня. Проводили ним д-р Л. Кузьмичський і о. А. Пшепюрський. Реферат про політичне положення, діяльність Парламентарної Репрезентації виголосяв пос. д-р Ст. Бляк. По рефераті була дискусія, в якій брало участь багато селян. Вибори повітового партійного проводу дали такий вислід: головою стан о. рад. Пшепюрський (Старива), заступником голови д-р Л. Кузьмичський (адвокат Мостиська), секретарем Т. Коморуд (Мостиська). При повітовій народній канцелярії рішено відкрити відділ правної поради.

НОВИНКИ

— Адміністрація „Діла“ повідомляє отсим Ви. Передплатаників, що передплата на лютий анносивить 5 золотих.

— Фотограф Янушевич, вул. Вілнентого Поля ч. 1. (бічна Зеленої). Тел. 59—60. 1258

— Рєніай в Країні. Пишуть нам. Дня 5. січня ц. р. перевела поліція ревізію в домі о. В. Матковського, пароха Краківця. Поліція допитувала годоаню жінку пароха, п. Стефанію Оксану Матковську, про „Сурму“, зброю і т. п. Розуміється, нічого підозрюного не найдено. Забрало її записник (вигляд і золоті думки з красної літератури), співанки „Сурма“ і книжочку з гімнстичними співанками й співами. Рєніай ця спрчинена мабути тим, що п. Стефанія Матковська приготувала аматорську виставу і сьлато „Прєсєити“ на приходстві — наслідком життя в чи-

Хоча це як прикро, — то уважали ми необхідним звернути увагу на неточність наших громадян і промовити їм до громадянської і національної совісті. Надіємось, що наш голос не буде «вопієм в пустині», що наше здорове зерно впаде на плідну землю і видасть стократний плід.